

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 6.

ПУТОВАНЬ 1591. ГОДИНЕ.

(продужено.)

Мы разберемо, кадъ ће се та грозна пресуда извршити и онај данъ изберемо лено мѣсто одакле ћемо све добро моћи видети. Много се свѣта тай данъ скупило было на ономъ мѣсту, гдѣ ће то двое залобљени быти погубљени. Парада е была као обично, кадъ кога хоће да погубе. Напредъ е ишао на коню судія, за нѣмъ нѣгове аге, за овима неколико яничара, по томъ водили су младогъ Грка, коме су руке везане на леѣа, а за гвозденъ ланаць, што е око врата имао, водили су га целати. Затимъ ишло е опетъ неколико яничара, и множество свакоякогъ народа. Кадъ народъ види младиха, подигне ужасну вику. Многи Турци приђу му, и опомену га, да се потурчи, пакъ ће одма быти ослобођенъ; али онъ не ии хтѣо ни слушати, него е мирно ишао мѣсту, гдѣ ће погубљенъ быти. Кадъ е было према кући Ная-паше, пошлѣ паша, те му кажу, да ће, ако се потурчи, несамо быти ослобођенъ, него ће му се јошъ дозволити, да и ону лепу Гркиню за жену узме. Онај Турчинъ тако е волио ону Гркиню, да бы дозволио, кадъ е видіо нѣно јогуство, да и за оногъ Грка пође, само да непогине. — На то предложенъ осуђеный младихъ савъ се стресе. Већегъ искушения за нѣгово младо срце не могло быти. Онъ застане, неописана борба была е у нѣму, — вѣра буде яча одъ любви. Онъ одговори, да ће радіе умерети, него православному вѣру промѣнити; и постоянно дође на мѣсто, гдѣ га смръть чека. —

После краткогъ времена доведу и младу Гркиню на оно исто мѣсто. Ню су водили на одной мазги, око нѣ ишло е много замотаны була, али она — Гркиня — не была покривена, само коса по турскомъ обичаю у витице сплетена повила јој быяше сва леѣа. На нѣой быяше црвена альбина, а око врата имала е неколико низа бисера. Нѣно невесело положенъ чинило е, те е изгледала јошъ дражеснија. Она кадъ чуе, да бы се и онъ и она могли спасти, кадъ бы се само потурчили, и да нѣнъ заручникъ то неће, замоли, да јој дозволе, съ нѣиме говорити, рекавши да онъ нѣой неће моћи ништа одрећи, и обринути, да ће га она наговорити, да се потурчи. То јој се дозволи. И она са сузама почне молити младогъ осуђеногъ Грка, да се потурчи; јошъ неколико християна, кои су близу были, викали су и савѣтовали му, да се потурчи, ербо другогъ спасенія никако не было. Она га е тако молила, и тако са сузама заклинала, да бы се ма-

ло люди нашло, кои бы могли оваквимъ молбама ма шта одрећи. Наипосле е влекнула предъ нѣга, али не е га могла одъ хрестове вѣре одвратити. И онъ е заедно съ нѣоме плакао, али остао е постоянь. *) Турци кадъ виде такво јогуство и презиранъ нѣіове вѣре, почну са своју страна викати: На ченгеле са тимъ псетомъ. Християни су крили свое сузе, — и кажите ми, коме небы ударили сузе гледајући овакво ужасно позоріе?

Потомъ нѣга доведу подъ ченгеле, гдѣ му целати свину све хальине, осиме кошуль и гаѣа, потомъ вежу му руке и ноге, закопчаю му неке каише око тѣла, и подигну га тако за еданъ хватъ висине. Дѣвойка, кадъ га види, падне у несвѣсть, но одма опетъ дође къ себи, и замоли да опетъ съ нѣмъ говори, и да га последній путь моли, да се потурчи; — и тако она опетъ дође къ своме несрећномъ заручнику. Нико не може описати оне сузе и оне рѣчи, съ коима га е она молила, и опоминала на нѣову любовь, и на срећу, кою ће они уживати ма у каквой вѣри были. Онъ опетъ остане постоянь, и нехтѣдне се обећати, да ће примити мухамеданску вѣру. Она, кадъ види, да не више вайде молити, изъ очаянія почне ужасно блснити и викати као звѣрь. Найвећа любовь справъ нѣга, прекрене се у найвећу мрзость. Кле-ла е онај данъ, кадъ га е првый путь видила, називала га е неблагодарнимъ, безчовечнимъ, свирѣпимъ, и да нема у себи срце човека него тигра; и напоследку тако изнемогне, да е полумртва пала.

Међутимъ судія даде знакъ, и целати на онимъ каишима подигну младогъ Грка у висину, потомъ наеданпутъ изъ висине пуште га, те онъ ребромъ своимъ закали за гвоздену куку (ченгеле), која е на краю оштра была и крозь тѣло прошла, и тако остане закаченъ да виси. Ужасанъ гласъ прође крозь савъ скупљный народъ. — Садъ е было редъ на Гркиню. Многе жене и Турци скупе се око нѣ, и почну говорити, да се нѣой баръ опрости, и да е онај, кои е свему томе узрокъ быо, већъ казниъ. а она да е већъ Туркиня и да може живити. На то она дивљимъ и бѣсомучнимъ гласомъ повиче: „Онъ е было мени обѣ вѣре, безъ нѣга небу у християнской ни у турской вѣри да живимъ.“ — Затимъ и нѣой свежу руке и ноге, смѣсте е у еданъ великій сепетъ (котарицу), одозго покрию платномъ и завежу, па онда на едномъ конопцу спуште е у море; мало потомъ извуку е мртву, те са-

*) Да е овакавъ Адамъ быо, мы бы јошъ у раю были.

ране. — После су вамъ причали, да в онай несрећный Діарбекирци спомину га са сузама; очеви и матере ука-
Гркъ три дана живъ о гвозденомъ ченгелу висіо, довѣ га зују на њга као на образацъ дѣци своіой. —
ніе неко изъ сажалѣня убіо.

(продужиће се.)

Б Е Д У И Н Ъ.

(край.)

Найпосле Османъ отвори очи; избавлѣнъ њгово чиняше му се надприродно; онъ загри Бедуина, и у првомъ жару благодарности свое предложи му са сузама, као найманій знакъ дужне свое признательности, кесу са сто дуката.

Бедуинъ се на велико задовољство Османово одкаже тога дара.

У овај паръ дође къ њима сиромашакъ еданъ на дрвеной ноzi, огрнутъ еднимъ гунѣмъ савъ у ранама, онъ се окрену и Осману, кои држаше кесу съ дукатима, и рекне:

„Милосрдіе мора бити теби познато богатый странче! Утоли гладъ и жеђъ твогъ земляка, удѣли макаръ едну рубію изъ толике кесе твое бѣдномъ сиромашку. ед-на ће ми рубія бити доста, да одржимъ животъ до найближе вароши, а овако ћу морати на путу умрети.“

„Нека ти буде богъ на помоћ!“ — Одговори Османъ стрпавши дебелу кесу свою у цепъ: — немогу ти дати ни едне паре, я идемъ на ѣбу у Меку и Медину чакъ изъ Діарбека и више новаца немамъ, него што ми е нужно, да одемъ и да се повратимъ. Све што ми е претицало, подавао самъ при полазку народу, кои е благосиляо мой путь. Жао ми е врло, али ти немогу помоћи.“

Бедуинъ извади изъ яндика леба и едну мешину съ водомъ и да сиромашу. „На! утоли гладъ и жеђъ, па да идемо заедно. И нашъ е путь на ону варошь, у кою ты идешъ; я ћу те провести путемъ, небой се.“

— „Но я идемъ врло полако, често се одмарамъ“ одговори сиромашу.

— „А ты сѣди на могъ коня“, одговори Бедуинъ скочивши съ коня по томъ поине сиромаша узме коня за узду и пође пѣшь полако.

„Остави га“, — рече Османъ Бедуину „да свршимо нашъ разговоръ, да еданъ другомъ докажемо“ —

„Разговоръ нашъ“ одговори Бедуинъ, одавно се свѣш свршио. Мы смо ясно еданъ другомъ доказали, кои е одъ наши народа у храбрости, добродушій и штедроти већій. Само запамти Османе да свуда имаи добры и злы людій.

Османъ разуме сву величину овогъ одговара и закуне се брадомъ свога чукундѣда осветити се Бедуину за њгову подрзливость. Скоро му се и случай къ испу-нѣнью намѣре покаже. Бедуинъ быяше тврдо заспао. Караванъ се крене и Османъ остави благодѣтеля свога у-средь пустыни на жертву свима бѣдама, па іошъ да небы сиромашу Бедуинъ пробудивши се могао пристигнути Караванъ, украде му онъ враногъ коня — сво иманъ Бедуина. —

И судба га за то неказни? Не! — Онъ проживи у пуномъ задовољству вѣкъ, и окруженъ радостима умре.

Яо! како е много нужно знати, како дуго треба чо-века испытивати, да се непреваримо и у самой добродѣ-тели њговой. —
превео М. Миличевић.

Г Л Е Д А Њ Е М О.

І. Появъ.

Безплатежный практикантъ. Молимъ васъ, господине, постарайте се, да ме учине платезнимъ практикантомъ, ето веђъ прођоше двѣ године, како безъ плате слу-жимъ.

Секретаръ. Треба, брайко, да имашъ стрпѣня, и я самъ тако найпре служіо; ты си іошъ младъ. Али опетъ нашъ си человекъ, небрини се, гледаћемо.

Цѣлый практикантъ. Право му кажете, треба да има стрпѣня. Я самъ дуже време безъ плате служіо, довѣ самъ се ове среће удворио, па ту се закамени.

Писаръ. Ако мислишь, секретару, да се ова сироти-ня мало помакне, а ты навали на членове, нека мене най-пре гурну кудгодъ за секретара, пакъ ће се онда и ова дѣца помаћи.

Секретаръ. Башъ идемъ садъ да говоримъ свима чле-новима редомъ, да се сложе, па да раде и да васъ пре-поруче, гдѣ треба; я се надамъ, вы ћете сва троица мени скоро рећи: „хвала господинъ секретару!“ (оде)

2. Появъ.

Членъ. (секретару, кои ступа у собу) О ѣато, оди; оди, сѣди овдѣ. (виче слугу) Діете! дай секретару чибукъ.

Секретаръ. Црнъ ми чибукъ, господине, — ние ми ни до шта.

Членъ. А шта е, што си невесео, шта ти е мало? Парница има, хвала богу, колико годъ хоћемо.

Секретаръ. Та то е зло, радимъ и даню и ноћу, па опетъ неможе да се све сврши.

Членъ. Ха, ха, ха, явашъ, явашъ. Што се несврши данасъ оно ће сутра; што несвршимо мы, свршиће они кои после насъ дођу, кадъ ми помремо. Шта се же-стишь?

Секретаръ. Я се нежестимъ толико, што имамъ по-сла много, него што невандирамъ; ето четири године и 3 мѣсеца скоро, како самъ непрестано на овомъ мѣсту.

Членъ. Додуше требало бы да си се досада по-макао.

Секретаръ. Треба да гледате вы са президентомъ; да се сложите, па да се заузмете, гдѣ треба; я самъ и-шао и другимъ членовима

Членъ. Па шта ти кажу?

Секретаръ. Кажу сви, да ће гледати.

Членъ. Ха, ха, ха, добро ти кажу, и нису те прева-рили; и я ћу зацѣло гледати.

Секретаръ. Вы се смѣете, али мени ние до смѣя; за-то васъ молимъ, отиђите президенту, онъ ће овы дана и-

ћи у престолну варошъ; договорте се съ нѣмъ, па ме гдѣгодъ за члена намѣстите.

Членъ. Башъ секретару идемъ одма, и гледаћемо, и довићемо се, како ћемо успѣти; — тебы за любовь и шао бы цару, а камо ли президенту. Ты се ништа не-брини, а мы гледаћемо.

3. Появъ.

Членъ. А вы башъ спремни. Обещъ сутра, ако богда?

Президентъ. Како сване у име бога.

Членъ. Гледайте садъ; како идете тако, да тамо и останешъ. Ты знашъ, како я мыслимъ, да останете. Па онда реци кою и за мене; я самъ на реду, и мыслимъ, да ниє право, да ко другій на твоє мѣсто дође; а они знаду мое заслуге, ниє шала већъ седамнаеста година, богу є плакати.

Президентъ. Знашъ шта є, и да ми ниси споменуо, я самъ башъ мислио, свуда да говоримъ, да те намѣсте за президента. Я за мене нећу ни уста отворити, мени є лепо богъ дао, али да знашъ, за тебе ћу се упети изъ петны жила. А надамъ се у бога, да ћу моћи успѣти. Буди безъ бригае — и ослони се на мене, а я ћу гледати.

4. Появъ.

Министаръ. Како су тамо друга господа?

Президентъ. Хвала богу, господине, сви су здрави и задовольни у господарскомъ здрављу, и сви су васъ лепо поздравили.

Министаръ. Нека, хвала богу. Мило ми є, да су сви задовольни.

Президентъ. Сви су, господине, задовольни и са посломъ и са платомъ и са службомъ, само еданъ међу нѣма дуго и предуго служи, а слабо се помиче на већу плату, па иде као убиенъ.

Министаръ. А кои є то?

Президентъ. То самъ я, господине, ако смѣмъ казати. Простићешъ неправо є за мене, дѣца ме претекоше. Заръ толика господарска милость да се излива на све друге, а я еданъ за леђа да будемъ забаченъ, то ме є о-вамо и дотерало, да те кумимъ и молимъ, господине, да ме кудгодъ на болю плату представите.

Министаръ. Я самъ одавно мислио на васъ. И могу вамъ казати, да о вама врло добро миѣнїя имамо. Колико є у мојой власти чинићу. Будите безъ бригае, я васъ увѣравамъ, да ћемо гледати.

(И јошъ непрестано сви гледаю.)

ЕРАКЪ И ПЕТАКЪ.

Еракъ. Данъ по данъ па ћемо да остаримо. Штета што се мора остарити.

Петакъ. Па заръ ты незнашъ; ништа лакше него учинити да неостаришъ.

Еракъ. А како то, кажи ми молимъ те?

Петакъ. Обеси се, докъ си јошъ младъ.

Еракъ. Шта є то што се едначо по новинама говори за неке четири точки.

Петакъ. То су ваљда четири точка одъ кола, на којима се миръ вози.

М Р В И Ц Е.

— Некій философъ быо є тако замишљивъ, да є изтресаюћи свою лулу на асталъ, повикао гласно: „изволте.“ — (мислио є, да неко куца на врата.)

— Едномъ професору, кои є непрестано сѣдио и писао, рекне еданъ пѣговъ прїятель: „како є то, да ты кодъ толикогъ твогъ писаня, вигда немашъ пѣска на асталу?“ — „Я бы одавно умрѣо,“ одговори професоръ; „кадъ небы имао пѣска; а овако како напишемъ одну страну табака, я морамъ да станемъ, и да чекамъ докъ се мастило неосуши; и тако се зато време прилично одморимъ.“

— Еданъ докторъ доручковао є обично ровита яя; и свакадъ самъ собомъ свако јутро по едно яйце метне у воду у лончићъ, а у руци є држао сатъ и гледао, да се непрекува. — Но едно јутро быо є тако збунѣнъ, да є мѣсто яйцета метуо свой сатъ, да се кува; а яйце држао є дуго у руци, и гледао у нѣга.

— Прорачунато є да у Лондону сваке године по 30 хиљада коня, одъ оны, што кола по улицама вуку, пркне.

— Женидба є као и лутриѧ. Голике лозе, а само се мало нѣи извуку и добыю. Одъ хиљаде бракова, можемо рачунати да є само еданъ бракъ савршено срећанъ, са здрављемъ, съ иманљемъ, съ любви, и са своимъ породомъ; петорица су задовольни; 250 нѣи кажу: „трпимо се;“ — а оне друге некъ нико и непыта. — Пословица има: „пуна врећа гуя, а међу нѣима само една егула;“ па како є лако изъ те вреће жмурећи извући егулю, тако є лако и наћи савршену и добру жену. *)

ШТА МИ ТИ Є ШТО?

Една грудва воска цѣломъ свѣту доста.

Ко пѣва, кадъ сви плачу?

Кући идешъ, а богу се молишъ, да никога у кући ненађешъ.

Нашъ мрконя у кошару уђе, а рогови му немогоше.

Савъ мрконя лежи, а плеће му ходи.

Самъ лончићъ у полю ври.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Марта, жена Стояна Ђурића изъ Вражогрнаца, нађена є мртва у воденичномъ јазу исподъ села; узрокъ нѣне смрти незна се, или є неотичанъ или своевољанъ, но како є падаюћу болестъ имала, мисли се, да є сама у воду пала.

— У окружию ужичкомъ некій Станое-Стопићъ, ударіо є неотично Тому Илића изъ Трнаве еднимъ каменомъ у главу, одъ чега є Тома одма мртавъ пао. Убилацъ є суду на осућенъ преданъ.

— У окружию ягодиномъ нађенъ є на путу мртавъ некій Петаръ, синъ Крете рабаціє изъ Ягодине.

— 26. пр. м. некій Јованъ Здравковићъ изъ Ланишта, убио се изъ пиштоля, само зато, што су га цигани преварили у трамплѣно коня.

*) Нека опрости женскій полъ за ову мрвицу; она є јошъ одъ оны времена остала, кадъ смо друге партає били.

Съ радости обьявлюемо, да е учредничество Шумадинке добило дозвољнѣ, да може листъ овај у ц. кр. аустријску државу прелазити. Съ овимъ дозвољнѣмъ умложиће се сигурно брой пренумеранта, и тимъ ће и овај листъ утемелити своју будућностъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Остд-постъ* изъ *Балаклаве* явля. Саюзници до 30: пр. м. нису никакве операціе противъ Севастополя пред-узимаѣли, и неће дотле оперирати, докле годъ Омер-паша съ цѣломъ своіомъ силомъ (30,000 м.) противъ Остенсакена што непредузме; — по овоме дакле саюзници су очи на Омер-пашу упрли.

— *Воин. новине* изъ *Цариграда* одъ 1. ов. м. являю. Попечитель рата Риза-паша обећао се Омер-паши, да ће изъ Цариграда у Кримъ послати неколико хиљада войника; войска Омер-паше износиће на 40,000 м. Но колико ће за бой способни быти, то се незна; еръ кадъ е одъ 11,000 турске войске подъ Османъ-пашомъ остало само јошъ 7000; а одъ 14,000 енгл. войске ни половина остала ніе; то се лако рачунъ може сватити, шта може и съ овомъ войскомъ турскомъ быти.

— *Воин. новине* изъ *Карса* и *Ерзерула* одъ 20. пр. м. являю, да се тамо турска войска у жалосномъ стану налази; едно за другимъ новонаименовани команданти Сарифъ-паша и Васифъ-паша нису башъ најболу волю имали, да на азіатскомъ бойномъ полю буду; и срећа е велика за турску войску, што се руска войска у Ериванъ и Александрополь на зимниште повукла, те е садъ не-напада.

— Велики князеви руски Михаилъ и Николай приспѣли су 27. пр. м. у Николаевъ, и одавдъ су отишли управо у Севастополь. Командантъ 5. корпуса, ђенераль Лидерсъ, яко се разболѣо, и очекуе се у Одеси; нѣга ће за време заступити ђенераль Непокойчинскій, шефъ ђенераль-штаба истогъ корпуса.

— *Балаклава* 30. пр. м. Овдѣ е пре неколико дана врло великій снѣгъ нападао, а садъ е опетъ почела киша падати; сви су обкопи саюзницима пуни воде. Помоћъ, коя саюзницима овамо долази, готово се и непознае, еръ болестъ већма разређуе войску, него што е нова помоћъ попуњава.

— Енглескій листъ *Таймъ* најжалосніе описуе енглеску войску у Криму. Онъ између прочегъ вели: Мы смо се све еднако надали, да ће се станѣ енглеске войске у Криму побольшати, но на жалость правательство е у некій дремежъ пало, и губи време свое скупоцѣно у суетномъ савѣтовану и дебатирану. По найдостовѣрнѣмъ изворима наша се войска у Криму састојла само изъ 14,000 баіонета; овамо спада и артилѣрія и женій-коръ; а кавалѣріе и нема, она само по имену постои, еръ конѣи, кои нису одъ глади поскапали, употребљаваю се за превозъ. Свакій данъ умире нѣи 60, а разболѣва се на недѣљу по 1000. Одъ 14,000 момака едва е 2000 здраво и читаво; и заиста се може узети, да се войска наша у Криму изъ инвалида састои; па у оваквомъ стану налазила се она пре, него што е зима почела, а шта ће садъ быти? И питанѣ е, колико ће одъ оны 50,000, кои су за Кримъ опредѣљни, здрави тамо доћи. Мы смо у

таковомъ положену, да ће мо нашу единствену войску, съ коіомъ смо се заиста могли ионосити, овдѣ у Криму сву изгубити, ванъ ако е какво чудо неспасе. Дрвене кућице су на лађама дошле, но ко ће их у станове донети, пытанѣ е? Еданъ намъ офицеръ изъ Крима пише: Севастополь е садъ ячій, него што е икада быо. Зло време потре намъ све войнике; у највећемъ блату у подкopiesма спаваю, и мора човеку срце заплакати, кадъ ове бѣдне спази. Одъ мога полка, кои се изъ 756 м. састояо, има садъ свега 313; еръ се 433 налазе по болницама у Балаклави и Шкутари. Мы недобијемо кад-кадъ по 24 сата меса, дрва никако немамо, и тако войници наши прегладни понекадъ и сирова меса еду. Дрвене кућице можемо употребити онда, кадъ зима прође.

— *Паризъ* 11. Януара. Юче е царъ Наполеонъ добио одъ цара аустријскогъ своеручно писмо.

— Найновіе вѣсти изъ *Бриана* допиру до 2. Януара; пуцава одъ стране саюзника сасвимъ е престала; изъ Севастополя пуцаю, но ређе. — Велики князеви Михаилъ и Николай приспѣли су у Севастополь 1. Януара, и смѣстили се у сѣверномъ градићу. гдѣ се и Меншиковъ налази.

Малта 1. Януара. Херцогъ Кембрицъ дошао е овдѣ на пароброду „Томаръ“, и остаће овдѣ, докле се одъ болести мало неоправи.

— *Варна* 5. Януара. Омеръ-пашу и маршала Ахмедъ-пашу позвали су хитно у Цариградъ.

— *Букурештъ* 3. Януара. На мѣсто Исмаиль-паше долази за команданта у подунавскимъ княжествама Махмудъ-паша.

Одгонетка.

Лонацъ. Ледъ. Казанъ. Гребени. Лепиня. Кандило.

Течай: сребра 127%; дуката 5 фор. 55 кр.

П О З И В Ъ.

Одъ дужегъ времена Срби у Аустрији купе прилоге да у Горнѣмъ Карловцу подигну споменикъ Лукіану Мушицкомъ. У свакомъ срцу и кодъ насъ наћиће одзива ова племенита желя наше браће. И мы у Србији треба да овомъ приликомъ освѣдочимъ наше одушевљнѣ благодарность према томъ великомъ нашемъ стихотворцу, према владики Мушицкомъ, кои е само свомъ народу живіо и кои е као новый светый Сава вѣру и езикъ у народу бранио, слогу и родолюбіе подизао.

Мы незнамо, чимъ бы лепшимъ данашній народный празникъ прославили, и читателѣ наше поздравили, него овимъ позивомъ; обьявлюѣи да ће учредничество овога листа примати све добровольне прилоге, и да ће имена приложника са подареномъ сумомъ печатати у овдашнѣмъ сръбскимъ новинама, и у сръбскомъ Дневнику; по томъ да ће у одбору, кои ће се састаати изъ членова друштва сръбске словесности, рачунъ положити, и на квиту общини Горно-Карловачкой скупљну суму доставити, и истый рачунъ и квиту у овомъ листу, заедно са писима членова тога одбора печатати.

На св. Саву

Учредничество.